

Slovenski dom

Štev. 6

V Ljubljani, torek 9. januarja 1940

Leto V

Zanimive razlage o madžarsko-italijanskih posvetih v Benetkah:

Italijanska pomoč Madžarski proti Sovjetom je možna le s privoljenjem Jugoslavije

Madžarsko uradno poročilo ugotavlja prijateljstvo med Italijo, Madžarsko in Jugoslavijo

Pariz, 9. jan. V francoskih političnih krogih razlagajo italijansko-madžarski posvet v Benetkah kot začetek veliko obsežnejših nadaljnjih pogajanj, katera bo sprožila Italija. Italijanski in madžarski zunanji minister sta se sporazumela da bosta njuni državi zagradili boljše vzajemno pot v srednjo in jugovzhodno Evropo. Taka politika je za Madžarsko sprejemljiva le, če lahko v nevarnosti računa na stvarno italijansko pomoč. Taka pomoč pa je dejanska možna le če v to privoli Jugoslavija, navzlic temu, da italijanski strokovnjaki že zdaj preurejajo madžarsko armado.

Sedanji odnos med Jugoslavijo in Italijo ter med Madžarsko in Jugoslavijo so taki, da bi privolitev Jugoslavije bila v načelu možna. Verjetno je, da sta Jugoslavija in Italija o tem vprašanju tudi že razpravljali. Posvetovanja med madžarskimi in jugoslovanskimi državniki pa naj bi se po sodbi francoskih krogov začela v kratkem.

Po drugi strani trdijo v Franciji, da pri sestanku v Benetkah ni bilo govora o ustanovitvi Balkanskega bloka, ker so nasprotja med posameznimi državami za zdaj še prevelika. Pač pa je Italija kot balkanska država trdno odločena, da ne bo pustila v nobeni nebalgarski državi, da bi izkoriščala ta nasprotja v svoje namene na Balkanu in v Podonavju. Francozi so tudi prepričani, da bodo združeni italijanski in jugoslovanski napori privedli do mirnega sporazuma med Madžarsko in med Romunijo. O tem vprašanju bodo sklepale tudi Balkanske države na svojem prihodnjem posvetovanju.

Nenadna vrnitev madžarskega zunanjega ministra v Budimpešto ima razlog v dejstvu, da je Italija Madžarski stavila na beneškem sestanku tako važen predlog, da je moral minister sam takoj potovati v Budimpešto poročati svoji vladi in iskati na te predloge odgovora.

Budimpešta, 9. januarja. Zunanji minister grof Czaky je odpotoval sredi iz Benetk v Budimpešto. Grof Czaky je povabil zunanjega ministra grofa Ciana, naj obišče Madžarsko. Grof Ciano je povabil sprejel ter bo obiskal Budimpešto verjetno maja ali junija t. l.

Angleški mornariški minister na francoskem bojišču

Pariz, 9. jan. o. Angleški mornariški minister Churchill je včeraj obiskal razne predele francoskega bojišča. Spremljal ga je vrhovni poveljnik zavezniške vojske general Gamelin, poveljnik angleških čet general Gort in Ironside ter francoski general Georges. General Gamelin je pri tej priložnosti izročil Gortu ter Ironsideu najvišje francosko odlikovanje, veliki križ častne legije.

Angleški mornariški minister je imel nato važno posvetovanje s francoskimi in angleškimi poveljniki.

Posadka velikega nemškega parnika »Columbus«, ki se je sam pred kratkim potopil, bo čez Japonsko in Rusijo poslana iz Amerike v Nemčijo.

Nova pomembna finska zmaga pri Raati:

Finci so v treh tednih uničili tri celotne sovjetske divizije

Četrta divizija obkoljena pri Salli - Finski razglas sovjetskemu delavstvu

Helsinki, 9. jan. o. Finska zmaga pri Raati, izvojevana včeraj in predvčeršnjem, je najpomembnejši finski vojaški uspeh od začetka vojne. V manj kakor treh tednih so Finci — kakor pravi uradno poročilo — uničili tri sovjetske divizije: prvo pri Tolvaajerviju, drugo pri Suomesalmiju, tretjo pa med Suomesalmijem in med Raato. Tu se je vojskovala sovjetska 44. divizija, katero so Finci spretno obkolili in jo strli. Večina sovjetskih vojakov je izgubila življenje, tako, da so Finci ujeli samo nekaj nad 1000 mož. V roke jim je padlo ogromnega materiala, med drugim 100 topov, 42 tankov, 18 tovornih avtomobilov streliva, veliko drugega vojnega blaga, konj, orožja itd. Fincem je v tem boju močno pomagalo letalstvo, ki je neprenehoma napadalo sovjetska taborišča, ki onemogočalo zbiranje ter preprečevalo dovoz živil in pomoči. Finci so v tej bitki uporabljali samo rusko orožje, ki so ga zajeli v prejšnjih dveh bitkah.

Kaže, da bodo Finci dosegli podoben uspeh tudi pri Salli, kjer so s treh strani obkolili četrto sovjetsko divizijo in jo počasi stiskajo z neprestanimi napadi. Vsi poskusi teh rdečih oddelkov, da bi se rešili iz klešč, so bili do zdaj brezuspešni. Tu kaže, da bodo Finci uničili dva popolna moto. rizarana bataljona.

Ti finski uspehi silno dvigajo finsko dokopno moč ter pogum vsega prebivalstva, saj dokazujejo, da je njihova vojska ne samo sposobna braniti se, marveč pod izbornim vodstvom tudi sovražnika napadati in ga uničevati.

Leningrad, 9. jan. o. Uradno sporočilo sovjetskega vojnega poveljstva pravi, da včeraj ni bilo pomembnejših dogodkov na finskem bojišču, samo pri Uhti, Rapoli in Petrozavodsku (vse na sovjets-

Drugo madžarsko uradno poročilo pravi: Okolica zunanjega ministra grofa Czakyja ter dobro obveščeni italijanski in madžarski krogi izjavljajo v zvezi s sestankom v Benetkah: Italija in Madžarska gojita isto željo, da se ohrani mir v južni in jugovzhodni Evropi. Kar se tiče odnosov do sosedov, se je spet pokazalo, da so odnosi Italije in Madžarske z Nemčijo stalno nespremenljivi in odlični in da so vsi nasprotni glasovi in ugibanja neutemeljena. Italija in Madžarska gojita čustva odkritosrčnega prijateljstva tudi do Jugoslavije. Močna Jugoslavija je enako v interesu Italije kakor Madžarske. Kar se

tiče Sovjetske Rusije, vzdržuje Madžarska z novo sosedo normalne diplomatske odnose, kar se pa tiče Italije, nima le-ta nobenih napadalnih namenov proti Sovjetski Rusiji, toda zvesta političnim izročilom fašizma, bi se Italija uprla vsem stremeljem boljše vzajemne razširiti se v jugovzhodni Evropi. Italija kot velesila, kakor Madžarska, katere politična važnost in vojaška moč je postala močnejša, gledata popolnoma mirno v bodočnost. Vsaka avanturistična politika nasprotuje njenemu zdravemu političnemu pojmovanju, ki je splošno znano, proti eventualnim presencem pa sta obe zavarovani z oboroženo silo in s svojimi preizkušenimi prijateljstvi.

Novi trgovski sporazumi med Anglijo, Francijo in Turčijo

Pariz, 9. jan. AA. Havas: Po stalnih pogajanjih, ki so potekala med Londonom in Parizom ob udeležbi glavnega tajnika turškega zunanjega ministrstva Memmenzoga, je bil sredi v zunanjem ministru podpisani med Francijo, Anglijo in Turčijo gospodarski in finančni sporazum. Namen tega sporazuma je razširitev gospodarskega sodelovanja med Francijo, Anglijo in Turčijo. Glede vsebine teh sporazumov ni bilo izdano nobeno spo-

Odkritje velike atentatorske zarote v Ameriki

Washington, 9. jan. o. Havas: Ameriška policija je odkrila danes zaroto, ki je imela namen uničiti moderni jez hidroelektrične centrale Boul-dam, ki oskrbuje ves zahodni del Zedinjenih držav z Los Angelesom vred z električno silo. Po prvih vesteh so bili člani zarote agitatorji, ki so delali za neko mednarodno revolucionarno organizacijo. Glavni namen je bil onemogočiti delo letalskih tovarn v Kaliforniji. Oblastva so izdala vse potrebne varnostne ukrepe.

Amerika bo pomagala Fincem brez Zveze narodov

New York, 9. jan. o. Ameriška vlada je sporočila Zvezi narodov, da ne bo pri pomoči za Finsko sodelovala z Zvezo, ki jo je k temu povabila, marveč, da bo pomagala Fincem sama s svojimi organizacijami in s pomočjo Rdečega križa. Te organizacije bodo oskrbel pomoč po neposrednem sporazumu s finsko vlado.

Spremembe v vodstvu angleškega letalstva

London, 9. jan. o. V vodstvu angleškega vojnega letalstva pripravljajo nekatere važne spremembe. Tako bo letalstvo, ki je dodeljeno angleški vojski v Franciji dobilo posebnega poveljnika v stopnji podmaršala in ne bo več podrejeno angleškemu letalskemu štabu v Londonu. Ta sprememba naj da angleškemu letalstvu v Franciji večjo samostojnost in gibčnost ter še bolj utrdi vojno sodelovanje med Anglijo in Francijo.

ekem ozemlju) je prišlo do spopadov med patrolami.

Helsinki, 9. januarja. Havas: Finski radio je objavil včeraj popoldne naslednji razglas: »Delavci vseh dežel, združite se proti Sovjetom! Vidite tudi vi, ruski delavci, da je to geslo delavcev vsega sveta! Sovjetski delavci! Zapustite svoje delavnice in stopite v stavko ter z množestvenimi manifestacijami zahtevajte mir s Finsko. Hitite, dokler je še čas! Sedaj, ko imajo vaši voditelji zvezane roke z vojno, vodite agitacijo za mir. Ne dovolite, da bi prišlo do novih zločinov po naročilu vaših poglavarjev in da bi se izvajalo nasilje nad nedolžnim finskim prebivalstvom. Ako ne boste odgovorili, bodo ti zločini padli na vas. Kaj se je dogodilo z načeli bratstva med narodi, z načeli, ki jih je vaša nedostojna vlad v toliki meri izkoristila? V imenu bratstva med narodi žene in otroci izgubljajo življenje zaradi sovjetskih bomb! Živel mir! Živela svobodna Rusija!»

London, 9. januarja o. Finci so od novega leta do današnjega dne sestrelili 30 sovjetskih letal. Polovica teh letal je bilo uničenih od četrtega do danes. Na progi 1200 km dolgi fronti so finske čete ustavile 8 sovjetskih divizij. Zdaj vlada na vsem bojišču skoraj popolno zatišje, razen pri Salli.

Ministerski predsednik Ritti je sinoči ponovil po radiu prošnjo na vse države za pomoč Finski. Svet podpira Finsko in bo dobila od Združenih držav 16.000.000 dolarjev, Kanade 50.000 dolarjev, Argentine 50.000 ton moke in od Italije letala, ki pa so jih za zdaj ustavili v Nemčiji. Finska bo razne dobave plačala, akdar pa mogla.

K rojstnemu dnevu Nj. Vel. kraljice Marije

Nj. Vel. kraljica Marija danes spet obhaja svoj rojstni dan, h kateremu ji pošilja najvdanejšje čestitke in najlepše želje vse prebivalstvo naše ponosne skupne domovine Jugoslavije. Najtoplejše in najpristrčnejše pa ji čestita naše slovensko ljudstvo, ki uživa to srečo, da ima svoj drago kraljico tolikokrat v svoji sredi, saj ima visoko gostjo in njenega sina redno vsako leto po več mesecev za najdražja gosta v najlepšem kraju vse jugoslovanske domovine. V Nj. Vel. kraljici Mariji gleda slovensko ljudstvo visoko vzornico žene, ki je morala prestat najhujše gorje, ko ji je zločinska roka iztrgala dragega soproga, — in matere, ki z največjo skrbnostjo pripravlja svojega sina, Nj. Vel. kralja Petra II., za njegov odgovorni, vzvišeni vladarski poklic. Ob tem rojstnem dnevu slovensko ljudstvo znova zaobljublja svoji kraljici svojo neomajno zvestobo in ljubezen.

Slovesni družabni večer v „Oficirskem domu“

Upravni odbor Oficirskega doma v Ljubljani priredi danes ob 21 v prostorih Zvezde svečani družabni večer v čast rojstnega dne Nj. Vel. kraljice Marije. Uprava Združenja rezervnih častnikov, pododbor Ljubljana poziva tudi rezervne častnike, da se v čim večjem številu udeležijo te prireditve. Prihod do 20.50. Obleka temna.

Vremensko poročilo

Sv. Trije Kralji na Pohorju: —3 eneži, 5 cm pršica na 20 cm podlagi.
Komna: —7, 15 cm pršica na 100 cm podlagi.
Jesenice: —5, drobno mede, 8 cm pršica na 15 cm podlagi.
Pokljuka: —8, drobno mede, 75 cm snega, pršič.
Radovljica: —8, eneži, 2 cm pršica na 25 cm podlagi, drsalnice uporabno.
Bled: —7, oblačno, 26 cm snega, pršič, jezera tu pa tam uporabno za drsanje.

Vesti 9. januarja

Začetni stroški za sedanjo vojno znašajo v Kanadi 14 milijard dolarjev, več kakor je dala Kanada za svetovno vojno.

Ameriško zunanje ministrstvo je ustanovilo poseben odbor, ki naj proučuje vprašanje, kako naj se Amerika pripravi za gospodarske potrebe, ki jih bo rodila sedanja vojna v Evropi, potem ko bo sklenjen mir.

Turški uradni krogi odločno zavračajo vesti, da bi nameravalo dostopiti nekaj ministrov, ki se ne strinjajo s sedanjo turško politiko. Te vesti prihajajo iz nemških krogov.

Združene države Sev. Amerike so sklenile dati 330 milijonov dolarjev za 7 novih vojnih in 31 pomorskih ladij.

Požar je uničil eno največjih švicarskih tovarn za ure. Zgorelo je veliko izdelanih dragocenih ur poleg drugega blaga. Stroje so skoraj vse rešili.

90.000 švedskih delavcev je žrtvovalo zaslužek enega dne za Finsko. Zaslužek je znašal 14.000.000 dolarjev.

Vse svetovno časopisje razpravlja o zadnji finski zmagi in pravi, da je ta zmaga nov dokaz nereda, slabega vodstva in slabe organizacije v ruski vojski. Dokazuje, da se rdeči vojaki bojujejo samo, če jih v boj ženejo s strojinami.

Bivši nemški cesar Viljem je zadnje dni obolel in se boje za njegovo življenje.

Romunska vlada je spet dovolila v Dobruži prodajati bolgarske liste, ki so bili do zdaj prepovedani.

Angleško civilno letalstvo je v preteklem letu preletelo 65.360.000 milj (110.000.000 km), prevozilo 220.000 potnikov in primerno množino tovarov. Nesreče v civilnem letalstvu so bile samo štiri, pri njih je izgubilo življenje 12 potnikov in 8 članov posadke.

Kanadska vlada uradno poroča, da porabi dnevno 4.000.000 dolarjev za nakup potrebnega vojnega materiala.

Italijanska kraljica in cesarica je včeraj praznovala rojstni dan. V proslavo tega dneva je bil Rim sredi krasno razsvetljen.

Švicarji so v štirinajstih dneh zbrali za Finsko nad pol milijona frankov denarja (5.000.000 din).

Belgijska vlada je sklenila poklicati pod orožje vse brezposelne. Odpustili so zaradi tega iz vojaške službe enako število družinskih očetov.

Predsednik francoske vlade Daladier si je včeraj nalomil nogo v gležnju. Poškodba ni tako huda, da bi predsednik ne mogel opravljati svojega rednega dela.

Romunski kralj Karol je med nadzorstvenim potovanjem vzdolž sovjetske in maržarske meje imel nagovor vojakom. Dejal je, da bo Romunija trdno branila vse ozemlje, ki ga je dobila po mirovnih pogodbah, zlasti Besarabijo, Sedmograško in Dobružo. Te besede so razlagajo kot odgovor Romunije na sestanek v Benetkah, kjer so baje razpravljali tudi o tem, da bi Madžarska zahtevala od Romunije nekaj pokrajini.

Maršal Göring pripravlja kot vrhovni voditelj nemškega vojnega gospodarstva celo vrsto novih ukrepov. Omejili bodo število trgovin na drobno, zasegli gotovino zaprtih trgovin v bankah, omejili izplačila bank, pomnožili število ljudskih kuhinj, da omeje preveliko uporabo živil, popisali vso obleko in obutev pri civilnem prebivalstvu ter zaplenili vse, kar bodo ljudje imeli obleke čez določeno mero. Izvedli bodo tudi čiščenje v vodstvu stranke in državne uprave.

Sovjetsko časopisje je Stalinu za 60 letnico dalo naslednje laskave naslove: »Zastava delavcev, srce in mozeg Lenina, baklja svobode«. Glasilo sovjetskega železniškega delavstva pa ga je počastilo s pridevkom »Lokomotiva zgodovine«. Komunistem je v malikovanju Stalina prekosil torej vse, kar je svet do zdaj slisal...

Ameriški senat je sprejel zakon, ki določa takojšen izgon vseh tujerodcev, ki so osumljeni vohunstva.

Odstop angleškega vojnega ministra Hore Belisha imenujejo angleški listi najvažnejši politični dogodek od začetka sedanje vojne.

Sedem tisoč ljudi je zgubilo streho zaradi silovitih poplav ob reki Tajo na Portugalskem.

Danska delavska zveza je izdala razglas, v katerem zahteva, naj delavci pri prihodnjih volitvah v strokovne organizacije pomečejo vse komuniste iz odborov.

Sovjetska politična policija je zadnje dni prišla 84 profesorjev in učencev, češ, da so vohunili za tuje države. Tako poroča finski tisk.

Predsednik angleške vlade Chamberlain bo danes imel govor o pospešenem izvajanju vojnih in varnostnih ukrepov, o rekviziciji ladjevja za vojne potrebe, o brezposelnosti in o drugih važnih vprašanjih.

Sveti Oče Pij XII. je včeraj sprejel zastopnike rimskega plemstva in jim v nagovoru dejal, da si stari in novi svet želi nazaj mir, ki ga je treba ustvariti z bratskim prizadevanjem, da bo trajen in pravičen.

Sedanji mir na bojiščih ni nič drugega, kakor zatišje pred viharjem, treba je gledati, da se Anglija in Francija zdaj zavarujeta, da bosta vihar zdržali. Tako je govoril angleški notranji minister Anderson včeraj.

Angleška vlada prijazno gleda vsak poskus za ohranitev miru v jugovzhodni Evropi — pravi angleški tisk, ko razpravlja o pomenu madžarsko-italijanskega posveta v Benetkah.

Naročajte in širite Slovenski dom!

Zanimivosti pred mariborskim okrožnim sodiščem

Maribor, 9. januarja.

Pomagač drznega tatu

V začetku meseca februarja 1937. leta je bil izvršen sredi dneva v Mariboru drzen vlom v prodajalno zlatarja Bizjaka v Gosposki ulici. Vlomilec je odnesel razne zlatnine in dragocenosti v vrednosti 50.000 din. Vlom je izvršil na zelo spreten način Franc Stanek, ki se je oblekel v klatost plašč ter je bil tako sličen prodajalniku nastavljenju. V tej preobleki je med opoldanskim odmorom dvignil rolo pred vhodom v trgovino ter ga spet za seboj zaprl, nato je razbil steklena vrata ter trgovino izropal. Potem je spet mirno, kakor da se ni ničesar zgodilo, po isti poti s plenom odšel. Stanek se izsledil po aretirali. Obsojen je bil nato na 5 let ječe. Pri preiskavi pa je prišlo na dan, da je Stanek imel pomagača, ki mu je pomagal narediti načrt za vlom ter je potem prevzel tudi del plena. Ta pomagač je bil 33-letni Avgust Kolar, mesarski pomočnik iz Serdice, ki je po vladu izginil kakor kofar. Kakor se je sedaj izkazalo, se je mož klatil po Nemčiji, od koder so ga nazadnje poslali spet v našo državo. Teda so ga prijeli ter se je danes znašel pred sodniki, da daje odgovor za svojo krivdo. Kolar vse odločno taji, toda tu so razen prič, med njimi je glavna vlomilec Stanek sam, ki ga močno obremenjuje. Kolar je s Stanekom skupno stanoval, nekateri ljudje

so pri njem videli po vladu tudi razno zlatnino. Kolar se sedaj zagovarja, da mu je te dragocenosti izročil Stanek kot plačilo, ker ga je skušal spraviti čez mejo v Nemčijo.

Zaradi roparskega napada na zatožni klopi

31-letni Franc Stepišnik iz Gorišnice pri Ptuj se je znašel pred sodniki zaradi roparskega napada. Obtožnica mu očitno, da je dne 31. avgusta lanskega leta zvečer v zamošanem gozdu napadel Jakoba Vesenjaka ter mu vzel 1200 din gotovine, žepni nož in denarnico. Stepišnik je pri Vesenjaku delal kot zidar, ker je temu pogorela hiša, za katero je dobil zavarovalno ter ob banovine podporo. Ko ga je Vesenjak ob koncu tedna izplačal, sta izplačila pri njem četrt litra žganja, nato pa sta se napotila še k sosedu, pri katerem sta pila sadjevec. Ko sta potem šla nazaj proti domu skozi temen gozd, je Stepišnik naenkrat planil na Vesenjaka, ga podrl na tla ter mu pokleknil na prsi, obenem pa mu je iz žepa izvlekel njegov nož ter ga odprl za grožnjo. »Kar tiho, če ne te zakoljem, moli kesanje.« Nato ga je obrnil na hrbet ter mu vzel denarnico in s plenom izginil.

Stepišnik dejanje odločno zanika. Razprava ob času poročila še traja.

Dva nova koristna izuma za urade in šole

Celje, 8. januarja.

Učitelj meščanske šole v Zalcu g. Filip Vrečko je prejel te dni od uprave za zaščito industrijske lastnine v Belgradu v ministrstvu industrije in trgovine odlok, s katerim sta odobrena patenta posebnih priprav za določevanje dob in priprav za sestavljanje urnika za šole.

Prva priprava služi v prvi vrsti za določevanje službene dobe službovalcev oseb od nastopa službe do določenega, največje današnjega dne. Po uradih je mnogokrat treba določiti službeno dobo službovalcev oseb. To se izvrši s pomočjo računanja, kar dela precejšnje težave in zahteva mnogo časa, a rezultati so večkrat netočni. Te pomankljivosti se s pripravo za določevanje dob popolnoma odpravijo in z njeno pomočjo bi se to določevanje izvršilo po istem enotnem sistemu. S to pripravo se da na enostaven način brez računanja in v najkrajšem času določiti službeno dobo kakor osebe popolnoma točno in to tudi za primere prekinitve in štetja službene dobe.

Druga priprava je primerna za sestavljanje urnika in za sestavo skupnega urnika vsake šole brez ozira na število učiteljev, profesorjev ali razredov — oddelkov. Po šolah se poslužujejo za sestavljanje urnika priprav, razdeljenih po dnevih in razredih, ponekod tudi tako, da se učitelji ločijo po barvah. Te priprave pa imajo svoje pomankljivosti. Ako poučujeta v istem razredu dva ali več učiteljev hkrati — deska in deska ročna dela — je treba položiti na isto mesto dva ali več stolpcev ali podobno. Ako poučuje en učitelj v dveh ali več razredih hkrati — zborna petje — bi morali postaviti isti stolpec na več mest. Zaradi različnega števila razredov, oziroma učiteljev na različnih šolah, se ne more določiti stalno število rubrik, niti v prečni niti v vzdolžni smeri. Pri vsaki menjavi učiteljev, predmetov ali razredov se morajo menjati tudi napisi in barve na stolpcih ali pa napraviti novi. Sestavljanje s temi pripravami je po raznih šolah različno in se ga morajo službene osebe za posamezne šole posebej prilaščiti. S pripravo za sestavljanje urnika so ti nedostaki popolnoma odpravljeni, sestavljanje urnika se poenostavi in uvede povsod isti enotni sistem.

G. Filip Vrečko bo dal svojo izdelka razmnožiti in smo prepričani, da se jih bodo poslužili številni uradi in šole, ker sta koristna in preprosta.

Zborovanje sadjarjev v Celju

Podružnica Vrtnarskega in sadjarskega društva je polagala v nedeljo dopoldne obroču o delovanju v preteklem poslovnem letu. Zborovanje je bilo v okolici šoli in je bilo dobro obiskano. Vodil ga je agilni predsednik senator g. Alojzij Mihelič. Največja pridobitev za celjsko sadjarstvo je bila postavitev sadne sušilnice v Medlogu pri Celju, ki je bila v letošnji jeseni polno izrabljena, saj se je posušilo v njej nad 8.000 kg suhega sadja. Na zborovanju so sadjarji razpravljali o sadjarstvu in njegovem napredku v celjski okolici in kaj bi se moralo še storiti, da bi si prideli več in še mnogo boljše namiznega sadja, ker pridelek celjske okolice ne krije potreb mesnega trga. Letina je bila bogata, vendar pa se je porabilo največ sadja za sadjevec. Pri sušenju sadja v Medlogu bi bila potrebna mlada, izvežbana moč, ki bi izvrševala enotno sušenje in oskrbovala sušilnico pred poškodbami. Dogajalo se je namreč, da so posa-

mezni lastniki sadja sušilnico poškodovali in je popravilo bilo precej drago in zamudno. Jesenske sadne razstave v Ljubljani se podružnica ni mogla udeležiti, ker se do tega časa ni bilo sadje primerno zrelo. V bodočem letu bo podružnica skušala ponovno vpeljati škropilno kolono, toda manjkata ji še dve novi škropilnici. Na zborovanju se je zlasti poudarjalo, da sadjarji sami v jesenski seziji razmetavajo brezplačno sadje in sadjevec tako, da marsikdo, ki bi sicer kupil sadje, ne čuti potrebe za nakup sadje, ker ga lahko dobi brezplačno. Posebno živahna debata je nastala pri razgovoru o poškodbah, ki jo dela divjačina, in o načinu povračila škode. Oblasti in centralni upravi je bila poslana spomenica za spremembo lovskega zakona. Sadjarji so izrekli na zborovanju zahvalo celjski mestni občini za postavitev sušilnice.

Za bodoče poslovno leto je bil izvoljen z malo spremembo dosedanj odbor: predsednik g. Mihelič, namestnik mestni ekonom g. Cimerman, tajnik g. Vuga, blaginjak g. Gabersček, Dimec, ga, Pograjc, Jelovšek, Hosner, Šlander.

Celjske novice

Šah v Celju. Celjski šahovski klub je priredil v nedeljo izredni brzoturnir, katerega se je udeležilo 10 igralcev. Prvo mesto si je pribral Andrej Mišura, vrhvac šahovskega kluba UJNZB. Vidmar iz Maribora, ki je nastopil kot gost, je dosegel 8 točk, Smigovec 7 in pol. Četrtri je bil inž. Sajovic in Šnajder s 6 točkami.

Farni sestanek bo jutri ob 8 zvečer v Domu v Samostanski ulici. Vabljeni člani, starešine in prijatelji organizacije. Govori g. dr. Benedičič.

KPD ima v torek 16. januarja v salonu hotela Evropa svojo družinski večer. Družinski večer torej ne bo v Ljudski posojilnici v ponedeljek 15. januarja, ampak v torek.

† Zofija Lenart. V celjski bolnišnici je umrla 51 letna žena višjeje sodnega svetnika v p. Zofija Lenart. Naj rajna v miru počiva.

Kolo je nekdo ukradel cinkarnišnemu delavcu Jakobu Žučku iz Celja izpred neke gostilne v Zorjavovi ulici. Policija je storilec že na sledi.

V Novi vasi pri Celju je padel pri smučanju in si zlomil desno nogo 14-letni Evgen Brežnik.

Novi znaki pri nevarnostih letalskih napadov

Maribor, 8. januarja.

Kr. banska uprava dravske banovine v Ljubljani je odredila, da je treba v bodoče uporabljati naslednje znake za naznanjanje ter prenehanje nevarnosti napada iz zraka.

I. nevarnost napada: 1. triminutno prekinjeno zvonjenje zvonov, po načnu »plat zvon«; 2. 3 minute trajajoče tuljenje tovarniških in drugih siren s prekinitvami (okrog 6 do 10 na minuto); 3. več hribov zaporedoma si sledenih topovskih strelcev; 4. določeni znaki belo rdeča zastava predeljena po diagonalah.

II. Prenehanje nevarnosti: 1. 3 minute trajajoče neprekinjeno zvonjenje (pritrkavanje zvonov). 2. 3 minute trajajoče neprekinjeno tuljenje siren.

Vsi dosedaj izdani znaki za naznanjanje in prenehanje nevarnosti ne veljajo več.

Ljubljana od včeraj do danes

Za praznik sv. Treh kraljev in za nedeljo, ki mu je sledila, so velike množice Ljubljancev pohitele iz mesta ven, v zimsko naravo, da bi se nekoliko oddahnili in razvedrili. Vreme je bilo tem nedeljskim smučarjem prav naklonjeno, prav tako tudi snežne razmere. V nedeljo je sicer okrog poldne pritnila prav občutna odjuga, kazalo je, da bo kmalu po snegu, kar ga je padlo. Močno je odjenjalo. Zvečer pa je spet prišla do veljave burja, ki je jug potisnila nazaj. Temperatura je zdrnila že zgodaj popoldne spet pod ničlo. Včerajšnje jutro je bilo prav lepo, proti poldnevu pa je jug spet začel poganjati oblake navrh neba. Kmalu se je skrilosonco, postalo je gorkejšje. Proti večeru se je ponovno, kakor prejnj dan, uveljavila burja in zvečer so že na jasnem nebu zagorele zvezde. Davi je bilo nebo do kraja oblačno, mraza pa smo ob sedmih zjutraj imeli — 6° Celzija. Če bo šlo tako naprej in če bo mraz še nekoliko odnehal, bomo najbrž že prav v kratkem dobili novo pošiljko snega. Zdi se pa, da letos posebno velikega snega ne bomo imeli, vsaj če sodimo po dosedanjih opazovanjih še za vzhodce. Dolej ga je padlo v enem »šilhtu« vselej le po nekaj centimetrov, potem pa se je metej usnel, nebo lepo obrisalo, dobili smo sončno, lepo vreme, ki ga je vzdrževal občuten mraz. Nemara, da se bo vreme tudi zanaprej tako vedlo. Seveda zatrdno ni mogoče prav ničesar vnaprej napovedati. Lahko tudi, da bo dobilo še januarja doleta drugačen značaj. Dežja pa menda ne bo, tudi če bi še tako močno pritnila odjuga.

Proti pričakovanju dobra zimska sezona

Prav opravičeno so se naši »tujskoprometni krogi in gostinski obrati bali za letošnjo zimsko sezono. Na svetu so nastale velike zmede in težave, tako da se ljudje le neradi odpravljajo iz ene države v drugo, v strahu, da se ne bi ta čas že spet kaj zapletlo in zamešalo, tako da bi potem imeli sitnosti, če bi se hoteli vrniti domov. Nekateri države so že v vojnem stanju, njihovi državljani hodijo v domače zimske postojanke — v kolikor seveda ne smučajo na fronti. Tujskega prometa se za letošnjo sezono ni bilo posebno mnogo nadejati — vsaj iz drugih držav ne. Pa ga tudi res ni! Toda kljub temu je letošnja zimska sezona prav ugodna, vsaj doslej! Kako bo do maja, bomo še videli!

Letos so naše zimske postojanke zasedene prav dobro, in to po domačinih, po Slovencih, po Hrvatih in po Srbih. In to ne samo ob nedeljah in praznikih, ko se povsod ljudi kar tate, ampak tudi ob delavnikih. Ljudje tudi z denarjem ne skoparijo. Zdi se, kakor bi vse skupaj prevečala ena misel: le dajmo, uživajmo se te vesele dni, saj je bodočnost tako zelo negotova, bogve, če bomo ob letu osorej še tako veselo razpoloženi in če si bomo lahko privoščili dobrot kakor si jih zdaj! V gostinskih obratih po zimoviščih se proda jedi in pijače toliko kot še ne kmalu. Seveda naši vrli oskrbniki in lastniki gostišč še vedno tarnajo, toda kaj hočete, tarnanje je itak spada k gostinstvu ali kaj! Dejstvo je, da je letošnja zimska sezona dozdaj potekala tako uspešno, kakor se v jeseni gotovo ni bil nihče nadejal.

Zbirajte stare predmete, ki ste jih dozdaj metali proč!

»Komite tehničnega dela v Ljubljani«, v katerem so vključene naslednje organizacije: Zdrženje jugoslovanskih inženirjev in arhitektov, sekcija Ljubljana, Zdrženje jugoslovanskih rudarskih in topiliških inženirjev, sekcija Ljubljana, Zdrženje gozdarskih inženirjev kraljevine Jugoslavije, sekcija Ljubljana, Zdrženje geometrov in geodetov kraljevine Jugoslavije, sekcija Ljubljana, Zdrženje diplomiranih tehnikov kraljevine Jugoslavije, sekcija Ljubljana, Organizacija praktičnih tehnikov v Ljubljani — je poslal kraljevski banski upravi v Ljubljani dopis, iz katerega posnema naslednje:

Časopisi v naših sosednjih državah poročajo o organiziranem zbiranju raznih predmetov, ki jih prebivalstvo sicer zamemeta, n. pr. raznih kovinskih predmetov, papirja, cunj itd. Nemški in tudi nekateri naši listi so pisali, da je dalo organiziranje zbiranje raznih odpadkov v Nemčiji samo leta 1936 ogromno vsoto 550 milijonov mark (8 milijard din). Leta 1937 so nabrali kositra, ki ga mora sicer vsa Evropa uvažati iz Indije, samo od starih konzervnih skatel nekako četrtno letne potrebe in so pri tem pridobili od teh skatel še 60.000 ton železa. S stariimi tubami za zobne in druge paste so v Nemčiji prej letno zavržli okrog 4000 ton kositra, ki ga zdaj nad polovico dobe nazaj. Z zbiranjem starega papirja krije Nemčija skoraj četrtno letne potrebe. Od starih fotografskih plošč, filmov in kemikalij pridobe tam okrog 6000 kg srebra na leto.

Pri nas ni organiziranega zbiranja zavrženih predmetov. Zato se ne smemo čuditi, če smo v našo državo uvozili l. 1937 4302 vagona starega železa in v prvem polletju letos celo že 3037 vagonov. Medtem kos tari papir zamestavimo, ga uvažajo pa-

pirnice cele vlake iz tujine. Kositra primenjuje v naši državi vedno bolj, cena mu je poskočila od 56 din za kg že nad 200 din; na stotine ton pa se ga pri tem valja po smeteh v obliki tub in konzervnih škatal.

Koliko narodnega premoženja bi lahko rešili, če bi tudi pri nas začeli uvajati organizirano zbiranje predmetov, ki smo jih do zdaj lankomiselnost metali proč!

Dopis v nadaljnem utemeljuje koristi takega zbiranja prav nazorno in nujno, nato pa predlaga kraljevski banski upravi, naj bi ustnovila poseben oddelek za organiziranje zbiranje zavrženih koristnih predmetov, dalje naj bi imenovala posebne referente pri okrajnih načelnstvih, naj bi ustanovila glavno skladišče za zbiranje, sortiranje in odprodajo teh predmetov v Ljubljani ter odredila ustanovitve pomožnih skladišč v Mariboru in Celju, naj naroči šolskim vodstvom, župnim uradom, gasilskim in skavtskim društvom, fantovskim odcemom in sokolskim društvom, gozdovnikom itd., da prično s propagando nabiranja ter tudi sami začno nabirati te predmete. Šolski otroci naj bi vse nabrano blago oddajali šolam, kjer naj bi bili nabrani predmeti začasno shranjeni na primernem kraju. Dalje predlaga dopis, naj bi kraljeva banska uprava počela in pozvala k zbiranju vse prebivalstvo po dnevnem časopisu. Prav tako naj bi tudi uradno pozvala industrijske in trgovske organizacije, naj dajo nasvete glede predmetov, ki bi jih bilo treba zbirati in kako bi te predmete odprodajali. Končno pa naj bi naročila občinam, da bi od časa do časa prireale javno zbiranje teh predmetov, ki naj bi jih prebivalstvo pospravilo s podstrešij, občine pa bi jih ob določenih dneh odvažale s svojimi vozili.

Za zbiranje bi prišli v poštev v prvi vrsti naslednji predmeti:

1. kovine: železo, baker, svinec, kositer (tube in konzervne škatle, posoda), cink, medenina, bron, aluminij itd.; 2. obleka, cunj krpe; 3. papir: časopisi, reklamne brošure in knjige, katalogi; 4. steklo: steklenice in drobec stekla; 5. porcelan (drobec); 6. gumi (kavčuk od obutve, kolesnih obrobov itd.); 7. plutovina (zamaški); 8. kosti; 9. loj; 10. zima, dlaka, ščetine; 11. obrabljene žarnice in žepne baterije; 12. poštn. znamke; 13. starinski denar; 14. vosek in parafin; 15. stare fotografske plošče in filmi; 16. koščice sliv, marelic, breskev, črešnji, ježice, žir itd.

Organizacija zbiranja bi seveda morala sloneti na prostovoljnem delu, ker bi sicer — kar se pri nas rado dogaja — stroški morda utegnili preseči dohodke. Zato bi bilo potrebno, če bi iniciativno pri zbiranju dale organizacije kakor smo jih bili že navedli, ter šolska mladina. Misel zbiranja teh predmetov, ki smo jih do zdaj domala mi vsi (izjemo delajo le gasilci in pa nekatere manjše trgovine, ki so do zdaj nakupovale cunj, kosti, star papir in podobno) lankomiselnost metali proč — za služi vse pohvale. Škoda, da na to misel pri nas ni bilo že prej opozorjeno! Mnenja pa smo, da bo akcija, ki jo je podvzel »Komite tehničnega dela«, naletela na polno razumevanje povsod in da se je bo tudi vse naše prebivalstvo lotilo z veseljem. Želimo, da bi ta hvalevredna akcija dosegla popoln uspeh!

Težko bo doseči, da bi Moste in Vič dobila postajališči

Ljubljana, 8. januarja.

Železniška postajališča v Mostah in na Viču sta želja nekaterih lokalnih činiteljev in smo o teh zahtevah posameznih Vičanov in Močanov tudi že objavljali krajše novice, naslovljene na mestno upravo. Nekdanja občina Moste je zahtevala postajališče v neposredni bližini Pokopališke ulice že maja 1935, vendar pa tedaj ni izpolnila raznih obveznosti ter je zato ostala zadeva na mrtvi točki. Pozneje ljubljanska železniška direkcija ni dobila nobene prošnje več za postajališče v Mostah. Lani pa je bila predlagana ustanovitev postajališča na Viču zlasti zaradi učencev tamošnje meščanske šole, ki se z železnico vozijo v šolo na Vič. Železniško ravnanstvo te vloge ni moglo upoštevati, ker jo je vložila samo šola in pa občini Vrhnika in Log. Interesenti so bili obveščeni o predpisu, da mora biti med interesi za zgradbo in ustanovitve postajališča brezpogojno tudi občina dotičnega kraja, ki prevzame jamstvo za vse obveznosti. Postajališče mora zgraditi interesent na svoje stroške. Poleg tega pa železniška uprava pravi, da ni zainteresirana na zgradbi obeh postajališč. Postajališče v Mostah bi bilo namreč preblizu glavne ljubljanske kolodvorja, ker predpis zahteva najmanjšo razdaljo 4 km od drugih postaj, dočim bi bilo novo postajališče v Mostah oddaljeno komaj poldrug kilometra od glavnega kolodvorja. Zato bi bila frekvenca vsaj za to smer minimalna, postajališče pa nerentabilno. Ker bi novo postajališče na Viču v glavnem uporabljali le dijaki meščanske šole na Viču, ki prihajajo iz občin Vrhnika in Log, ter neznamenat del prebivalstva z notranjske strani, tudi ta načrt zaradi premajhne frekvence ne jamči za rentabilnost. Sicer pa je železniška uprava mnenja, da ni potrebno ustanavljanje novih postajališč v mestnem pomerju, ker potrebam občinstva znatno bolje, ceneje in bolj prikladno ustreza cestna železnica in avtobusne proge.

»Mene da kdo potrebuje? Mene? Zdaj?«

Duhovnik ga je gledal mirno, skoraj šaljivo in dejal:

»Da! Jaz te potrebujem!«

Rocky ni vedel, kaj naj reče ali misli.

Jerry je nadaljeval:

»Da. Zaradi... fantov. Tistih iz brloga...«

Ta beseda je v Rockyju prebudila vse, kar je dozdaj tlačil vase in ni pustil, da bi privrelo na dan. Misli so na fante, proste, mlade, navite, na njihove vesele poti in pisane ga je tako strašno opomnila na vse, kar je bilo zdaj in kar ga je čakalo, da bi se bil skoraj sosedel. Nikdar ni prej tako strašno čutil, da se mu življenje odmika za vekomaj v nedogled in da bo zdaj zdaj moral iti. Skoraj opotekel se je, ko je vprašal s tresočim glasom:

»Fantje... Kaj je z njimi?«

Duhovnik ga je na to vprašanje spet resno pogledal, potem mu je odgovoril:

»Dobro. Skrbti jih zate. Spremili so me prav do sem, do vrat in naročili pozdrave zato.«

Te besede so Rockyja spet zadele. Oni mali potepi o mislili nanj. Skrbelo jih je... Da, bili so dobri fantje!

Duhovnik je nadaljeval:

»Se vedno upajo, da boš pomiloščen.«

Rocky se je zdaj bridko nasmehnil:

»Vidiš, zdaj je pa konec moje oblasti nad njimi in mojega vpliva nanja. Oni vadi

Angeli garjevih lic

Roman s slikami

upajo, pa jim ne morem prepovedati, čeprav vem, da ne bo nič... Tako se neha vsaka oblast... Zadnje besede je govoril prav za prav sam sebi. Jerry se je odkaljšal. Prilika je zdaj sama nanesla, da je lahko začel govoriti tisto, zaradi česar je bil prišel v ječo. Začel je:

»Meni se ne zdi, da bi bil pri njih izgubil vsak vpliv. To je samo beseda. Če bi vedel, kako verujejo vate, kako spremljajo vse tvoje trenutke, kako so potrli, kako ta poveljujejo in si pripovedujejo bajke o tem, kako si nastopal pred sodnijo in kako pojdes junaško na stol...«

Rocky je z mračnim pogledom ustavil duhovniku besedo:

»Da v tem se ne motijo. Nihče me ne bo videl trepetati...«

Jerry je vrtil klobuk v roki in gledal v tla. Potem je začel znova, potihno:

»Rocky, ker že tako govoriš, ti moram povedati, zakaj sem prav za prav prišel sem...«

»No?« je vprašal Rocky, ki se mu je zdelo, da ga je prijatelj prišel silit k spodu.

Jerry je govoril:

»Nisem prišel samo zaradi tistega, kar je prav za prav to uro moja prva dolžnost. Nisem zapovedano, da bi s silo zveličeval ljudi. Najprej sem te prišel prositi za neko prijaznost...«

Rocky ga je zdaj čudno pogledal. Ni vedel, ali se prijatelj zaveda, kaj govori, ali sanjari...

»Da,« je nadaljeval Jerry, »za prijaznost. Za veliko, za zadnjo prijaznost in uslugo. Zdi se ti čudno, toda res je, da zdaj lahko storiš zame neskončno več, kakor bi mogel v drugačnih okoliščinah...«

Rocky je vedno manj vadel, kam prijalet meri. Ni vedel, kaj naj bi dejal, zato je molčal.

Jerry je nadaljeval:

»Lahko mi storiš, samo če boš imel dosti moči zato. Moči in poguma...«

Zdaj se je Rocky trmasto zakrohotal:

»Nikar ne mečkaj... Misliš na moč? Prava reč! Kaj bo to! Nič hujše, kakor da bi te električno brili... Ko te obrijejo, si že v nebesih...«

Duhovnik ga je spet resno pogledal:

»Nisem mislil na to. Dejal bi ti samo: ali se res nič, prav nič ne bojiš? Meni ni treba tajiti. Videl sem že marsikoga v zadnji uri...«

Rocky se je spet emejal, votlo, prazno, samo da je zakril razburjenje, ki ga duhovne besede vse bolj zbujale v njem. Bal se je, da ne bo mogel potlačiti čudne bolečine in strahu, ki sta vetajala v njem. Govoril je tijevanod:

»Človek mora imeti srce do zadnjega. Česa bi se bal! Jaz sem srce že kdaj vrge od sebe. V mojem poslu ne shajam, če ga imam...«

Jerry se ni menil za njegovo otepanje in je epet začel:

»Pusti me, da ti povem. Jaz te prosim za večjo hrabrost, kakor je ta, da ne boš trenil, ko te bodo peljali na stol. To je vprašanje živcev, ne pameti ali volje. Tista hrabrost je močnejša kakor življenje...«

Katera? je zdaj tiho vprašal Rocky. Duhovnik je mirno odgovoril:

»Glej: tvoji fantiči, ki so me spremili do sem, so mi naročili: »Recite Rockyju, naj ne bo figove zdaj na koncu, ko mi

toliko damo na miga. Naj pokaže, da je pred smrtjo ravno tak dečko kakor je bil za živega. Recite mu, da pričakujemo, da bo pogumen in da bo umrl z nasmehom...«

Rocky mu je eegel v bazo, čeprav je vedno razumel, kaj bi prijatelj pravi za prav rad:

»Ne skrbite! Ne bom jih razočaral. Njih ne!«

Zdaj je Jerry povzdignil glas, ki se mu je začel polahko tresti:

»Jaz pa sem te prišel rotiti prav zato, da jih razočaraj...«

Rocky se je presenečeno zastrmel v duhovnikov obraz:

»Kaj?«

Jerry se ni dal zmotiti njegovemu pogledu in je šel za svojo mislijo dalje:

»Da. Moraš jih razočarati. Bil si zanje vedno junak, malik, bog, če hočeš. To boš tudi ostal, če jim ne razbiješ te slepe vere vate. Ves, kaj se to pravi. Si bodo tvojo pot in nehali tako kakor nehaš ti. Tebe ne bo več, a za tabo bo ostal rod razbojnikov, ki te utegejajo prekositi. Ti boš odgovoren, da se bo zgubilo in pogubilo toliko mladih ljudi, ki bi lahko še krenili na drugo pot. Nihče jih ne more več rešiti. Jaz ne, jaz sem vse poskusil. Toda ena tvoja beseda jim je bila več, kakor vse moje delo, moja molitev, moje prizadevanje v tem lovu za duše...«

Od tu in tam

Baker bo začela v večjih količinah kupovati v naši državi Madžarska. To rudo je Madžarska dobivala doslej iz južnoameriških držav, posledje pa je prevoz otežkočen zaradi nesigurnosti pomorske vožnje in zaradi angleških blokadnih predpisov in nadzorstva. Posebno veliko porabi Madžarska bakra za svoje vinogradništvo, ker ima doma tovarne modre galice, le bakra nima.

V Splitu je imel v nedeljo shod glavni tajnik Hrvatske kmečke stranke senator dr. Juraj Krnjević. Večji del govora je posvetil notranjim nasprotnikom na Hrvaškem, ki so zagnali krik, da se Srbom na Hrvaškem slabo godi in da so preganjani. Dr. Krnjević je navedel dva primera, iz katerih so skušale nasprotnice politične skupine kovati kapital za svojo borbo proti sporazumu. V prvi je bil vpokojen mestni uradnik Srb. Takoj so zagnali krik, da je bil vpokojen zato, ker ni bil Hrvat. V resnici pa je imel mož že zdavnaj polna leta za pokojnino. V električni centrali v Osijeku je bil pod prejšnjimi režimi nameščen človek, ki je bil svoje čase član tolpe razbojnika Čaruge. Čim so prišli Hrvatje do oblasti, so tega človeka odstranili. Tudi zaradi njega se je dvignilo mnogo prahu. In takih primerov je precej. Vselej je po dr. Krnjevićevem zatrjevanju oblast ravnala pravilno, ker se ravnala po zakonu. Pa navzlic vsemu temu bi se Hrvatje na take govornice ne bi ozirali, če se ne bi dali zmotiti celo nekateri najbolj pametni Srbi, med njimi stari učenjak Slobodan Jovanović, ki je izjavil, da se srbsvo na Hrvaškem preganja. V dokaz, da na Hrvaškem preganjani niso, je dr. Krnjević navedel primer tistih Srbov in Hrvatov, ki so se v imenu hrvaških pokrajin vedno predstavljali kot predstavniki in eo služili vsem diktatorskim režimom, ki so preganjali Hrvatje. Nobenemu od teh škodljivih ljudi v Zagrebu in drugih mestih se še ni skrivil las. Po Krnjevićevem zatrjevanju Hrvatje niso bili nikdar proti srbsvu, pač pa edinele proti škodljivcem in ljudem, ki so znali na račun Hrvatstva le zaslužiti.

Akcija za povišanje delavskih mezd v vsej državi je rodila toliko uspeha, da je bila te dni sklicana za 23. januar v Belgrad anketa delodajalcev in delojemalcev za rešitev tega vprašanja. Na anketi bodo obravnavali zlasti člen 1. uredb o minimalnih mezdah, o pravnih poskusih in arbitražah za vso državo. Prva je donavaka banovina izbrala pooblastilo, ki ga ji daje uredba glede povišanja mezd. Tam je namreč ban predpisal za vse mezdne razrede povišanje in sicer za 50 par.

Novembarski dohodki državnih blagaja so znašali 1.242,8 milijonov dinarjev ali 163,9 milijonov dinarjev več kakor pa je predvideval državni preračun. Večinoma gre večji dohodek na račun neposrednega davka. Preračun je namreč predvideval, da bo novembra nabраниh 246,5 milijona dinarjev neposrednih davkov, dejansko pa jih je bilo 387,9 milijona dinarjev, kar da bilo okroglo 54% več, kakor je bilo predvideno. Zato je v novembru nastala tudi večja razlika med dohodki in državnimi izdatki. Izdatki je bilo namreč 986,9 milijona in sicer za 50 milijonov dinarjev manj, kakor pa je določal preračun. Tako je razlika med dohodki in izdatki v novembru znašala 255,9 milijona dinarjev. V prvih osemih preračunskih mesecih pa je znašal višek dohodkov nad izdatki 411,3 milijona dinarjev. Od 1. aprila pa do 1. decembra lani je bilo dohodkov 8.235,4 milijona dinarjev, izdatkov pa 8.547,4 milijona dinarjev. Če vzamemo preračun za podlago, je bilo v prvih osemih preračunskih mesecih tako dohodkov kakor tudi izdatkov manj, kakor je predvideval preračun. Dohodki so bili manjši za 395 milijonov, izdatki pa za 723 milijonov dinarjev.

Proti uredbi o kontroli cen so se izrazili zastopniki industrije iz vse države. V svoji spomenici, ki so jo poslali ministru za socialno politiko, so navajali, da bo zelo težko praktično izvajati odredbe za kontrolo, obenem pa je treba upoštevati posledice, ki jih bo nadzorstvo nad cenami imelo v gospodarskem življenju. Po mnenju industrije gre za ni med njimi človeka, ki bi hotel na račun težkega stanja zaslužiti neupravičene dobičke, pač pa se morajo boriti industriji stalno z drugim neviščnostmi, tako na primer: surovine se težko dobe, zraven pa so njihove cene vsak dan drugačne. Pogosta so postala delavska gibanja, ker zahtevajo delavci boljše mezde. Poleg tega so industriji v stalnem strahu, da izgube svoje kapitalne vložen v industrijo. Vse to so razlogi, ki govorijo proti uredbi kontrole nad cenami v tisti obliki, kakor jo je napovedalo ministertvo. Industriji je vendar treba omogočiti zaradi nastalih razlogov, da imajo pravico naglo spreminjati cene svojim izdelkom. — Tako pravijo industriji, po drugi strani pa so znani primeri prav med njimi, da je marsikateri povišal cene izdelkov, če da bi imel za to opravičljiv razlog. Vse, kakor bo uredba o kontroli cen vse potrebno upoštevala, obenem pa mora elotiti tudi vse, da se zaščiti ubogi potrošnik pred neomejenim izrabljanjem od strani pridobitnih slojev.

Popis življenjskih potrebščin bo odredila nova uredba za nadzorstvo nad cenami, katero imajo v socialnem ministertvu že izdelano. Načrt določa, da se bodo popisale vse zaloge moke, vseh vrst žita, riža, mleti, testenine, olja, svežega in pakiranega mesa, vseh konzerv, mlečnih proizvodov, sladkorja, kava, čaja, začimb, petroleja, mila, les in premog, živinska hrana. Od oblačilnih predmetov in v glavnem sledeče: raznih vrst blagovi, za spodnjo in gornjo oblačila, (blago za moške obleke samo do 200 dinarjev za meter), nogavice vseh vrst, bombažna prediva, sukanec, vse vrste spodnjega ženskega perila, robci in rute, moška, ženska in otroška konfekcija in vseh vrst obuvala.

Na dan sv. Treh kraljev je izbruhnil velik in nevaren požar v Senju. Vnela se je bila velika hiša trgovca Vukelića. Ogenj se je z neznanako naglico razvel, ker je tedaj pihala huda burja s hitrostjo skoraj 100 kilometrov. Domači gasilci so bili sicer takoj na mestu, vendar pa proti besnečemu ognju niso dosti opravili. Morali so takoj poklicati na pomoč gasilce iz bližnjih krajev in iz Sušaka ter Crkvice. Velika hiša je gorela naprej, pač pa se je gasilec posrečilo preprečiti, da se ni vnelo poslopje sodišča in bližnja cerkev. Največ težav so imeli zaradi vode, ki so jo morali dovajati od 300 metrov daleč. Škoda zaradi ognja znaša pol milijona in bo pokrita z zavarovalnico.

Tri dni so zborovale v Zagrebu zastopnice ženskih judovskih organizacij v naši državi. Od 66 krajevnih skupin je poslalo svoje delegatke 30 društev. Govornice so poudarile uspešnost dela judovskih ženskih organizacij za stranjenost judovskega rodu in za pomoč, katero naj bi jugoslovansko judovstvo izkazovalo novo nastajajoči judovski domovini v Palestini. Judinje v naši državi imajo namreč svoje društvo, ki se imenuje Wizo. Na koncu zborovanja so sprejele posebno spomenico, v kateri obravnavajo svoje cilje in program svojega nadaljnjega dela.

Ljudje, ne dražite slaboumnih ljudi!

Zaklal je tovariša - Za umor ni bil odgovoren

Ljubljana, 9. januarja. Bilo je 25. septembra lani tam na velikem dvorišču na Poljanah, kjer je bila zbrana večja skupina ljudi pri obedu. Med njimi je bil tudi slaboumni Stanko Rafold, 25-letni »obni« sliker, sin posestnice iz Medvod. Skupina je plečatega mišičastega človeka dražila pri kosilu. Neki Jože Guštin mu je vrgel kost, rekoč: »Oglodaj, pes kost!« To je Stanka razjezilo, vrdel je izzivaču kost nazaj. Ta zopet njemu nazaj. In Stanko ni odnehal. Spoprijela sta se. Jože je Stanka parkrat vrgel ob tla. Ta pa je pograbil za dolgo rezilo in mu ga zasadil naravnost v desno stran prs nad srcem. Jože je bil takoj mrtev. Stanka pa so odvedli v zapor in ga obdolžili zločinstva umora. Uvedena je bila proti Stanku Rafoldu kazenska preiskava. Rafold je pač za filologe zanimiva beseda. Močnejše pride ta primerek od nekakega »Raufolde«. Toda nosilec tega priimka nikakor ne zasluži takega naslova, kajti je drugače miren, varčen in postrežljiv človeček, ki doma vsakomur pomaga in rad ustreže, samo vaški otroci mu nagajajo, kar ga zjezi in teče za njimi ter jih podi v kot. Doma ni nikdar nikomur storil kaj zalega.

V kazenski preiskavi je bilo odrejeno, da preišče sodni izvedenec — psihijater Stankovo duševno stanje. Ta je oddal obširno mnenje, ki je ugotovilo, da Stanko nikakor ni v smislu kazenskega zakona odgovoren za hudo kaznivo dejanje. Zato je državno tožilstvo ustavilo proti Stanku Rafoldu kazenski progon in sodišče je nato odredilo razpravo po 8-u 110 k. p., ta naposled sklepa, ali se Stanko Rafold odda v kak zavod.

Zaradi umora osumljeni Stanko Rafold je bil pripeljan pred mali kazenski senat, ki mu je predsedoval s. o. s. g. Ivan Kralj. Razprava je bila javna. Senatni predsednik je prečital zanimivo psihijatrovo poročilo. Pravi, da je Stanko telesno defekten, je debelšen, ima debele noge in neproporcioniran obraz. Z roko maha okrog, kakor da bi muhe lovil. Vedno misli, da ima čopič v rokah. Dostikrat pristavlja:

»Saj me bodo obesili!« Rekli so mi, da me

bo danes birič obesil, da se ne bom zastrupil.

Stavljeno mu je bilo vprašanje:

»Kaj je težje moka ali kg železa?« Odgovor: »Moka!...« »Zakaj?« »Ker je bela...« »Povejte razliko med oslom in konjem!« »Ne vem!...« »Razliko med kravo in zajcem!« »Zajec je domača žival...« »Kaj je človek?« »Hudirja, vem, da sem človek...« »Kaj je duša?« »Rad bi povedal, pa sedaj ne vem...« »Zakaj ste obupani?« »Rekli so mi, da sem neumen, pa sem pameten.« Psihijater je dalje izjavil, da Stanku Rafoldu absolutno manjka razsodnost, da je inteligenčno defekten. Splošno mnenje, da ni za dejanje odgovoren in da je drugače za okolico nevaren, zato ga je treba oddati v kak očuvalni zavod. To je bil prvotni predlog psihijatrov.

Sodišče je naposled zaslislalo Stankove sorodnike in nekatere sode v Medvodah. Vsi so povedali, da je Stanko miren, in ustrežljiv. Solska uprava je sicer pisala, da je Stanko slabo napredoval v šoli, nekateri pa so izjavili, da je imel Stanko veliko veselje za risanje in da se je izučil soboslikarstva. Ni bil nikdar nevaren. Otroci so ga dražili, toda vedno jih je nagnal. Vsi so vedeli, da mu nekaj manjka, da se rad smeje, nikdar pa ne zahaja v gostilne.

Na podlagi teh izpovedb prič je izvedenec — psihijater popravil svoj predlog, tako, da ni potrebno, da bi Stanko Rafold bil interniran v kakem zavodu. Državni tožilec je vztrajal na internaciji, mladi branilec pa je prosil za »oprostitev«. Sodišče je po kratkem posvetoivanju objavilo rešitev, da se nad Stankom Rafoldom odredi zaščitni nadzor in je postavljena za nadzornico njegova mati.

Senatni predsednik je nato pozval navzočo mater, da vzame sina v skrbno nadzorstvo in ji zaščiti: »Doma v Medvodah povejte vsem ljudem, malim in velikim, da naj puste fanta na miru, da ne pride zopet do kake slične nesreče!«

Mi pravimo: »Ljudje božji, ne dražite slaboumnega človeka!« Tak človek je drugače miren in dober, toda tudi v njemu vkipi kri in stori dejanja, ki imajo zle posledice.

Anketa o povišanju minimalnih mezd

Od Delavske zbornice v Ljubljani smo prejeli:

»V smislu čl. 1 Uredbe o določanju minimalnih mezd, sklepanju kolektivnih pogodb, poravnanju in razsodnosti v dne 13. februarja 1937 skličeju ministertvo za socialno politiko in narodno zdravje za dne 23. januarja t. l. v Belgradu anketo o vprašanju povišanja osnovne mezd, ki služi kot osnova za določitev minimalnih mezd. Ministertvo za socialno politiko je odredilo to anketo v skladu s čl. 1-3 omenjene uredbe o minimalnih mezdah, ki določa: Če se gospodarske razmere znatno izpremenijo, predpiše minister za socialno politiko in narodno zdravje po odobritvi ministrskega sveta z navedbo nove osnovne mezd.

Primer znatne spremembe gospodarskih razmer je nastopil že sredi novembra preteklega leta. Takrat je draginja na splošno narasla že za okoli 15%. Delavska zbornica v Ljubljani je z obzrom na te znatno spremene gospodarske razmere takoj pri banki upravi sprožila postopek za sklicanje splošne ankete o vprašanju prilagoditve delavskih mezd in nameščenih prejemkov draginji.

Omenjena anketa delodajalcev in delojemalških predstavnikov je bila 5. decembra. Poleg drugega je anketa sprejela predlog Delavske zbornice, da se z obzrom na znatno spremembo gospodarskih razmer osnovna mezda za vso državo poviša od 2 na 3 din in da se določijo minimalne mezde tudi za zasebne nameščence in trgovske sotrudnike.

Športne vesti

Svojo drugo tekmo v Belgradu je hokejsko moštvo SK Ilirije tudi izgubilo z rezultatom 3:1. BKE je madžarski hokejski prvak, vendar so igralci SK Ilirije pri svoji drugi tekmi pokazali, da so se pri prvi tekmi z Madžari mnogo naučili. Ilirijani so držali igrar ves čas odprto; zlasti v drugi tretjini igre so močno ogrozili gol gostov. Navzoče občinstvo je naše igrarce odločno vzpodbujalo in vsako njihovo lepo potezo navdušeno pozdravilo. Vodja ilirijanske sekcije g. Vodišek se je v svojem moštvu izrazil zelo pohvalno; med drugim je rekel, da so ga igralci s svojim znanjem presenetili in da je ilirijanskemu moštvu potrebno le nekaj ostrejših tekem in se bodo lahko merili z najboljšimi klubi.

Pred tekmo so v propagandnem nastopu nastopili najboljši slovenski tekmovalci v umetnem drsanju. Občinstvo je zlasti pozdravilo našo prvakinjo Silvo Palmetovo. Tudi Thuma in Biber sta svojo ekshibicijo opravila dobro.

Jugoslavija v Slavija (Sarajevo) 0:0. Druga tekma za lanski zimski nogometni pokal med Jugoslavijo in sarajevsko Slavijo se je končala z neodločenim rezultatom 0:0. Tekmi je prisostvovalo komaj dobrih 1000 gledalcev, ki so bili s predvedeno igro obeh moštev nadse nezadovoljni. Obe moštvu sta dali mizerno igro. Jugoslavija je bila sicer nekoliko boljše kot Sarajevčani. Toda Sarajevčani so za vsako ceno hoteli zmagati in so se pri tem posluževali preostre igre. Sodnik g. Stanković je bil prisišljen proti koncu prvega polčasa izključiti dva igralca Slavije. Toda Jugoslavija kljub temu zaradi neodločnosti svojega napada ni mogla zmagati. Ker pa je Jugoslavija v nedeljski tekmi zmagala z 5:1, je s tem postala zmagovalka in ji je zastopnik Zveze takoj po tekmi izročil lep in velik pokal.

Naši rokoborci na balkanijadi v Istanbulu. V začetku marca bo v Istanbulu balkanijada rokoborcev. K tej prireditvi so povabljeni rokoborci vseh balkanskih držav. Naša Zveza je priglasiila za sodelovanje svoje kompletne moštvo. Do sedaj so se prijavili poleg Turkov in Jugoslovancov tudi Grki.

Prvenstvo Celja v namiznem tenisu

Celje, 7. januarja. Včeraj in danes je bil v mali dvorani Celjskega doma table-tenis turnir za prvenstvo mesta Celja. Tekmovalec se je za prvenstvo v parih in posameznikih. Udeležba tekmovalcev je bila zadovoljiva in je nastopalo 9 moštev: SK Celje (7), Jugoslavija (1), Atletiki (1), ravno toliko parov ter 23 seniorjev in 10 juniorjev. Včeraj so igrali double in moštva. Borba je bila pri obeh disciplinah precej trda in napeta. Favorita pri obeh disciplinah sta bila Furlan in Čoh (Jugoslavija). Tehnični rezultati v double:

Delavska zbornica v Ljubljani je to pobudo uveljavljala tudi na konferenci Delavskih zbornic dne 22. decembra 1939 v Belgradu, ki je predlog sprejela.

Ako bo anketa, ki jo je končno sklicalo ministertvo za socialno politiko, sprejela predlog Delavske zbornice v Ljubljani in konferenci Delavskih zbornic v Belgradu ter ako bo minister za socialno politiko ta predlog sprejmenil v ministrsko naredbo, potem bi imel ban po členu 2-3 omenjene uredbe pravno podlago za zvišanje minimalne mezd za ne kvalificirane delavce na banovinskem področju do 450 din. Člen 2-3 te uredbe namreč pooblašča bana, da more določiti minimalno mezdo za ne kvalificirane delavce, zaposlene na ozemlju banovine v okviru 10% pod in 50% nad osnovno mezdo.

Delavska zbornica v Ljubljani bo poleg omenjenega predloga o povišanju osnovne mezd za vso državo na anketi v Belgradu uveljavljala tudi zahtevo, da iz uredbe izpade določba, v smislu aktere stopi na novo urejena osnovna mezda v veljavo šele 60 dni po razglasitvi v »Službenih novinah«, kar jemlje novim določbam sleherni prožnost in gospodarsko prilagodljivost.

Končno bo slovenska Delavska zbornica ob tej priliki predlagala tudi spremembo določb iste uredbe o poravnavanju v smislu, da se poravnalni postopek pospeši.

Z novo ureditvijo osnovne mezd bo storjen velik korak dalje v prizadevanjih Delavske zbornice glede prilagoditve mezd in prejemkov nastali draginji.

I. kolo: Vrečič I. in II.: Željko, Zvonc 2:0; Milan, Šifer: Fabjan, König 2:0; Furlan, Zink: Zorko II., Stegu 2:1; Rebešek F., Klanjšček: Latinović, Beberšek L. 2:1.

II. kolo: Vrečič I. in II.: Čoh, Furlan 2:1; Milan, Šifer: Rebešek F., Klanjšček 2:1.

V finalu pa sta zmagala par Milan, Šifer nad parom Vrečič I. in II. po ostri in napeti borbi s 3:2.

Moštva. Tu je bila borba bolj zanimiva. Igrali so za pokal g. Ludovika Rebeška. Vse igre so bile zanimive in napete, ker so bila vsa moštva precej močna. Takoj v prvem kolu sta prinesla veliko iznenadenje Klanjšček in Rebešek Fr. (Celje), ki sta porazila moštvo Milan, Šifer s 3:1.

Važnejši rezultati. Moštva: Klanjšček, Rebešek Fr.: Latinović, Rebešek L. 3:1. V finalu sta se sestali moštvi Furlan, Čoh in Klanjšček, Rebešek F. Slednja sta z neverjetnim članom gladko porazila nasprotnika z rezultatom 3:0. Odločitev je padla pri dublu, kjer sta sigurni par (Klanjšček, Rebešek F.) po težki in ogroženi borbi zmagala z 2:1.

Prvenstvo posameznikov. V finalu so se plasirali Furlan, Vrečič K., Latinović in Čoh. Tekmovanje se je pričelo danes dopoldne in je trajalo do 4 popoldne. Gledalcem, ki jih je bilo precej, se je nudil športni užitek, kajti vsi tekmovalci so pokazali zares lepo igro.

Prvenstvo posameznikov si je priboril 12-letni Edo Vrečič, ki si je s tem priboril pokal mesta Celja. Rezultati so sledeči:

Vrečič E.: Furlan 3:2, Latinović: Furlan 3:2, Vrečič E.: Čoh 3:2, Latinović: Čoh 3:1, Vrečič E.: Latinović 3:0.

RAZPIS VEZNEGA PRVENSTVA V KLASIČNI KOMBINACIJI V RIBNICI NA POHORJU

Mariborska zimsko-sportna podzveza razpisuje podzvezno prvenstvo v klasični kombinaciji za prvenstvo Mariborske zimsko-sportne podzveze v Mariboru. Tekmovanje bo dne 14. t. m. v bližini Ribnice na Pohorju.

Tekmovanje v teku bo s pričetkom ob 8 dopoldne v neposredni bližini Ribnice na Pohorju. Tekmovanje v skokih se prične ob 13 na novo-zgrajeni skakalnici v Ribnici na Pohorju.

Pravico tekmovalca imajo vsi verificirani tekmovalci Jugoslovanske zimsko-sportne zveze, ki so istočasno člani klubov Mariborske zimsko-sportne podzveze.

Prijave za našeta tekmovalca je poslali na predpisanih veznih tiskovinah (tekmovalnih prijavnih) najkasneje do 12. t. m. zvečer na naslov: Mariborska zimsko-sportna podzveza, Maribor, Prešernova ulica 30.

Naknadne prijave so podvržene prijavnini 10 dinarjev in se sprejajo do 1 ure pred startom.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometrsko stanje	Temperatura v °C		Relativna vlažnost v %	Uhlajenost (mm)	Veter (smernost, jakost)	Padavine	
		naš večji	naš manjši				m/m	vrsta
Ljubljana	770,0	-5,8	8	90	10	0	—	—
Maribor	770,3	-6,5	-11,0	90	10	0	—	—
Zagreb	771,1	-8,0	-12,0	90	10	—	—	—
Belgrad	770	-1,0	-10,0	80	6	E ₂	—	—
Sarajevo	769,7	-1,0	9,0	90	10	—	—	—
Vis	763,3	6,0	3,0	80	4	NW ₄	—	—
Spilj	764,1	10,0	3,0	50	5	NE ₄	—	—
Kumovo	762,4	11,0	7,0	60	6	NE ₂	—	—
Rab	764,1	10,0	5,0	50	6	0	—	—
Jugoslovni	762,4	12,0	3,0	70	4	0	—	—

Vremenska napoved. Stanovitno, nekoliko oblačno in precej mrzlo vreme. Zjutraj in zvečer megleno. Najnižja toplota zraka na letališču —15,2° C okrog polnoči.

Koledar

Danes, torek, 9. jan.: Roj. kr. Mar.
Sreda, 10. jan.: Viljem.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa c. 6; mr. Hočevar, Celovška c. 62; mr. Gartus, Moste — Zaloška c. 47.

»Mrakova gledališka skupina« vprizori v sredo, 10. t. m. v frančiškanski dvorani Mrakovo tragedijo »Gronar«, v četrtak pa najnovejšo Mrakovo tragedijo »Stari Rimljan«. Obe predstavi sta pri kritiki in občinstvu izredno uspele, zato vlada za reprizo živahno zanimanje. Opozarjamo na predprodajo vstopnic, ki bo od ponedelja naprej pri blagajni v veži pred frančiškansko dvorano dnevno od 10 do 13 in popoldne od 15 do 17.

Danes ob 20 bo »Gledališče mladih« ponovilo tragedijo »Vojčke« v režiji Zv. Sintiča. Predprodaja vstopnic je v frančiškanski posaji od 10 do 1230 in od 15 do 18 zvečer.

Prvi pevsko-solistični koncert letošnje sezone bo v ponedeljek, dne 15. t. m. v veliki Filharmonični dvorani. Nastopil bo naš rojak član dunajske dvorne opere Anton Dermota, absoluten našega državnega konservatorija, ki uživa že danes velik ugled v pevskem življenju izven mej njegove ožje domovine. Na koncertu bo sodelovala kot spremljevalka njegova soproga gospa Hilda Dermota. Vstopnice bodo na razpolago od jutri dalje v knjižarni Glasbene Matice.

D. K. S. K. »Edinstvo« ima svoj II. redni občni zbor v soboto, dne 13. januarja ob 20 v prostorih gostilne »Stara šola« na Celovski cesti 101 z običajnim dnevnim redom. V slučaju nesklepnosti se bo zbor vršil pol ure pozneje z istim dnevnim redom. — Odbor.

D. K. S. K. »Edinstvo« ima širšo sejo v sredo 10. t. m. ob 19 v gostilni pri »Franceljnu« na Celovski cesti 111. Za vse odbornike obvezno. — Predsednik.

Kolesarska podzveza v Ljubljani vabi vse svoje odbornike na sejo, ki bo dunes ob 19 v prostorih kavarne Vospersnik. — Predsednik.

Združenje gostilniških podjetij v Ljubljani vabi svoje članstvo, da se v polnem številu udeležijo pogreba pokojne Marije Drmota, bivše dolgoletne gostilničarke in redne članice naše bolniške blagajne. Pogreb pokojne bo danes, v torek 9. januarja, ob pol 4 pop. iz Zabajka 6. — Uprava.

Prosvetno društvo Trnovo. Na šestem prosvetnem večeru v sredo 10. januarja ob 8 v društevem domu bo imel predavanje g. dr. V. Bohinec: »Lega Slovenije in njen svetovni pomen v Evropi«. Predavanje bodo pojasnjevala številne skioptične slike.

Ljubljansko gledališče

Drama. Začetek ob 20

Torek, 9. januarja: Zaprtlo.
Sreda, 10. januarja: »Tri komedije«. Red Sreda.

Četrtek, 11. jan.: »George Dandin«. Red B. Petek, 12. januarja: Zaprtlo (generalka).
Sobota, 13. jan.: »Professor Klepec«. Krstna predstava. Premierski abonma.

Opera. Začetek ob 20.

Torek, 9. januarja: Zaprtlo.
Sreda, 10. januarja: »Nižavac«. Red A.

Četrtek, 11. jan.: »Werther«. Red Četrtek. Gostuje Josip Gostič.

Petek, 12. jan. ob 15: »Glumač Matere božje«. Dijaška predstava po globoko zniz. cenah.

Sobota, 13. jan.: »Traviata«. Izven. Gostovanje Zlate gungjenac in Ant. Dermote.

Red Sreda bo jutri deležen v Operi predstave znamenite d'Albertove opere »Nižavac«, ki jo štejemo med najznačilnejša dela verističnega sloga. V glasbeno vzorno ilustriran dejanju se pestro nizajo nečne pastoralne melodije ob skoraj do brutalnosti izostrenih dramatičnih scenah. Posamezne pevske partije so zelo hvallevredne in nudijo pevcem najlepše možnosti za najširši razmah.

Mariborsko gledališče

Torek, 9. januarja ob 20: »Konto X«. Red A.

Sreda, 10. januarja. Zaprtlo.
Četrtek, 11. januarja ob 20: »Zaroka na Jadranu«. Red C.

CELJSKO GLEDALIŠČE

Petek, 12. januarja ob 20: »Via Mala«. Gostovanje mariborskega gledališča.

Poziv mariborskim vojaškim obveznikom

Mestno poglavarstvo v Mariboru, vojaški urad, poziva vse v Mariboru bivaajoče mladeniče rojstnega letnika 1922, da se nemudoma, a najkasneje do 20. januarja t. l., prijavijo v mestnem vojaškem uradu, Slomškem trg 11, pritličje, desno, soba številka 4, zaradi vpisa v evidenco vojaških obveznikov. S seboj morajo prinesiti ro. k. list ter domovnico, poselsko knjižico ali kako drugo listino, s katero bodo dokazali, kam so pristojni.

Opozarjamo, da so starši, gospodarji ali delodajalci in stanodajalci odgovorni, da se vsi vojni obvez

Propaganda ne izbira sredstev

Kaj vse pišejo Francozi o nemških novoletnih darilih.

Propaganda, ki se je države poslužujejo v svoje različne namene, je brez dvoma tudi neke vrste velesila, saj je danes vsakomur že precej dobro znano, kaj je z njo možno vse doseči. Pomislimo samo na to, kaj je n. pr. Sovjetska Rusija vsaj do zadnje vojne s Finsko s propagando dosegla. Njeni rdeči oznanjevalci so znali ves svet prepričati o tem, da je ni sila, ki bi mogla biti kos rdeči armadi, tako moderno da je urejena, izvrstno organizirana in izborna opremljena. Tudi tisti, ki ne verjamejo radi vsega takoj na prvi mah, so bili prepričani, da ima Sovjetska Rusija res takšno vojsko, ki se ji ne bi mogel nihče upirati, če bi se odločila za napad na to ali drugo stran. Vse to prepričanje je ustvarila in utrjala le propaganda, kar dokazuje, da je tudi to orodje od sil močno. Toda že takoj pri prvem sovjetskem napadu po svetovni vojni se je izkazalo, da ruska armada ni tako nepremagljiva, najodobnejše opremljena in organizirana, saj so jo zdaj že sami Fini odločno ustavili pri njenem prodiranju in jo tudi že na več krajih občutno porazili. S tem so pred vsem svetom najprej razkrinkali vso dosedanje sovjetsko propagando na vseh poljih, kajti kdo bo po sedanjih sovjetskih porazih še verjel neprestanim trditvam rdečih mogočnikov, da jih ne more nobena sila več zadržati.

Račun z nepoučenostjo ljudstva

Svoje propagande pa se niso oprijeli samo Sovjeti, pač pa se nanjo opirajo in zanašajo tudi številni drugi narodi, ki drugače ne morejo uresničiti vseh svojih težej, poštenih in nepoštenih. Propaganda računa z nepoučenostjo ljudskih množic. Vrže jim vabljivo kost, da jo glodajo. Pri tem pa so lahkoverne množice prepričane, kako mogočniki res kar gore v prizadevanjih, da bi se preprostemu ljudstvu dobro godilo. To so limanice, na katere se kalini tako radi love. Odkar imamo na razpolago najmodernejša propagandna sredstva, kakor so časopisi in radio, poteka ves ta slova na limanice v še mnogo večjem obsegu in je tudi uspešnejši. Narodi so se tega nalezli drug od drugega in danes se zdi, da uživa večji glas tisti, ki je znal bolje organizirati svojo propagando doma in na tujem.

Klin se s klinom izbija

Ne smemo pa misliti, da so pri tem demokracije države, kakoršni sta Francija in Anglija. Ne, tudi ti dve morata iti s časom naprej, da ne zaostaneta in ju tuja propaganda ne zadusi. Zato so čisto razumljivi najraznovrstnejši napadi po časopisih, ki dostikrat temelje na čisto navadnih izmišljotinah, ali pa so vsaj delno resnični in upravičeni. Če n. pr. Franciji sovražni časopisi srdito napadajo vse, kar je v zvezi z njo, je vendar treba poiskati protisredstva temu, kajti drugače se utegne zgoditi, da bodo ljudje tuji propagandi vse verjeli in bodo prepričani, da je res tako, če se Francija ne brani. Kajti prevladuje mnenje, da kdor molči, že s tem priznava...

Novoletna cvetka iz francoskih listov

Zato ni čudno, da večkrat tudi v francoskem časopisu naletimo na kakšno cvetko, za katero ne vemo, kam bi jo dali. Včasih je tako nenavadna, da ji res ne moremo popolnoma verjeti. Tako nas je spravilo v dvom tudi marsikaj, kar so Francozi v svojem časopisu napisali za novo leto o Nemčiji. Niso se mogli zadržati uredniki francoskih listov, da si ne bi spet — upravičeno ali neupravičeno, to je vseeno — privoščili novo žalo na račun nemških voditeljev. Hiteli so poudarjati, kako slabo so letos ljudje v Nemčiji proslavljali božične in novoletne praznike. Pišejo, da se jim še ni nikdar tako slabo godilo kot letos. Vodja nemške policije Himmler da je prepovedal vse slovesnosti in proslave, češ da čas ni za to primeren. Silvestrovo da so praznovali ljudje le na svojih domovih, pa še tam so staro leto pokopali že ob eni zjutraj, kar v Nemčiji — kakor piše francoski dopisnik — ni bilo nikdar navada, kajti Nemci da imajo užitek le od hrupnih zabav in pouličnega direndaja.

Kaj naj bi bil Göbbels govoril

Francoski dopisnik ni pozabil omeniti — če se je izmislil ali ne, to je spet drugo vprašanje — da je nemški propagandni minister dr. Göbbels v svojem govoru, ki ga je za novo leto naslovil na narod, dejal na koncu tudi tole: »Vsemogočni Bog, če nočeš ali če nam ne moreš priti na pomoč, stori vsaj to, da te pomoči ne boš izkazoval našemu kletemu sovražniku!« Iz tega očitka se pač najbolje vidi, kakšne strasti podžiga propaganda.

Nekaj so Francozi morali tudi povedati o novoletnih darilih v Nemčiji. Ni jim dala žilica miru. Napisali so med drugim tole: »Kar se tiče novoletnih daril, so bila tokrat dokaj redka, kakor je to splošno znano. Izjemo so tvorile le nekatere visoke rodbine, kjer je bilo vsega v izobilju.«

Deficija boljševizma — novoletno darilo

Najhujša šala ali še kaj drugega, kar so si Francozi privoščili za novo leto na račun Nemčije, pa je trditve, češ da so številni nemški narodni socialistični voditelji, ki so danes pristaši germansko-sovjetskega zblivanja, prešli te dni nekaj, češar se pač niso mogli preveč razveseliti. Po pošti da so jim poslali v pisnih poleg novoletnih voščil tudi kopijo 169 strani Knauerjevega leksikona lanske izdaje. To je knjiga — pripominja francoski hudo mušnež —, ki jo imajo po vseh nemških knjižnicah. In kaj je bilo napisanega na tej 169. strani. Podana je bila definicija boljševizma. Takole stoji zapisano:

»Boljševizem. — Beseda označuje svetovno komunistično revolucionarno gibanje judovsko-azijskih plemen, čigar gospodarstvo je bilo v Sovjetski Rusiji vzpostavljeno v času najsurovejšega nasilja pripadnikov marksistične ide-

Kmetice, ki so se morale odločiti za izselitev iz Litve v Nemčijo.

ologije. Za filozofsko podlago ima marksistično internacionalno doktrino osvoboditve (delavski raj v bodoči marksistični državi). Geslo je: Svetovna diktatura proletariata (v praksi odrešenja ljudstva), iztrebljenje inteligence, plemstva in gospode. Ta despotična »brezrazredna« država, ki zanika vse prave vrednote naroda, plemena in osebnosti, je na rokah boljše- viške stranke, številčno okrnjena — do 80 odstotkov jo vlada judovska klika — orodje za dosego ciljev, ki jih ima Komintern. Načrtna priprava svetovne revolucije.

Po odpravi zasebne imovine se je začelo izvajati obvezno kolektivno gospodarstvo in uvajati red prave komunistične države. Da se obdrži stalni režim, ki ga ogrožajo notranji nemiri, obstoja policija in vohunska organizacija (GPU), ki je od leta 1918 do 1926 zahtevala že približno dva milijona žrtev. Boljševizem se bori proti veri (brezbožniško gibanje), proti civilizaciji in proti družini. — To stoji zapisano na strani 169. Knauerjevega leksikona.

Francoski časnikar hoče na vsak način povedati, kako zelo so bila posrečena te vrste novoletna voščila nemškim voditeljem narodnih socialistov in kako neprijetno so bili ti voditelji presenečeni. Čudna je propaganda, vse iztakne in o vsem poroča, če je resnično ali ne, samo da doseže svoj namen — da prepriča nepoučeno javnost, da je res vse tako, kakor piše in govori. Pri vsem tem pa skrbi tudi še za zabavo, kajti izkazalo se je, da je takšen način propagande, ki obenem tudi zabava, še uspešnejši kot suhoparne trditve.

Pisan drobšč

Število Nemcev, ki so se izselili iz vzhodnih krajev Poljske, narašča od dne do dne. Do 8. januarja je šlo skozi osrednjo upravo za preseljevanje Nemcev v Lodzu v begunska taborišča že nad 40.000 Nemcev.

Madžarski zunanji minister grof Czaki je ob priliki svojega obiska v Italiji izvršil polet nad Benetkami in nad Gardskim jezerom. Vozil se je s trimotornim letalom, ki mu ga je dal na razpolago grof Ciano.

Ni še dokončnih podatkov o porabi mineralnih olj leta 1939, ali sodeč po dosedanjih podatkih, bo lansko leto v tem pogledu rekordno. Že v predvojnih mesecih se je opazilo znatno naraščanje porabe petroleja. To pojasni po eni strani težnja po porabi raznih rezerv, načetih v času krize 1938, po drugi strani posebno oživiljenje industrije v USA. Ko je izbruhnila vojna, je poraba mineralnih olj kajpada začela naglo naraščati. Vstrec s tem je tudi hitro poskočila cena petroleja v USA. Pozneje je pa cena petroleja v USA začela popuščati, nato se je pa stabilizirala.

V kratkem bodo začeli v Nemčiji snemati film o življenju velikega belgijskega slikarja Rubensa. Film bodo snemali v zvezi z Rubensovo smrtjo, ki je umrl maja 1640. V filmu bodo igrali nemški in belgijski igralci ter bo film posnet v nemščini in francosčini.

Angleška »Zveza dobrih prijateljev« je sklenila poslati na Finsko prostovoljni oddelke bolničarjev. Odposlanci omenjene organizacije so že na švedskem zaradi tehničnih priprav za to ekspedicijo, ki bo lahko odpotovala že v 10 dneh.

Anglija gradi še hitrejša »lovce«

Kakor poročajo iz Londona, so angleški letalski graditelji začeli izdelovati nove tipe lovskih dvosedeznih letal, ki so hitrejša in večja od dosedanjih znamke »Hurricane« in »Spitfire«. Ene- ga od novih tipov, »Defiant«, že izdelujejo in ta letala tudi že letajo nad zahodnim bojiščem. »Defiant«, čigar orožje in hitrost sta še uradna tajnost, je ves iz kovine in njegovi motorji razvijajo veliko silo — nad tisoč konjskih el. Opremljen je s premičnim stolpom z več majhnimi topovi, ki so za pilotom sedežem. Dolg je devet metrov, razpetina kril pa meri dvanajst metrov.

Drugi tak skrivnostni in še nepoznan aparat je »Blackburn Roc«, ki so ga zgradili letos in delali z njim poskuse ter je tudi že v sestavi zračne- ga vojnega brodometa. Tip »Roc« je lovec z dvema možema posadke. Tudi ta ima stolpič z majhnimi topovi.

Vseh novih tipov pa je, kakor pravijo Angleži, dvanajst. Njihove sposobnosti in lastnosti držve v strogi tajnosti. Ta letala že izdelujejo v velikem številu.

Od teh dvanajstih tipov je en tip lovec, dva tipa bombnikov za bombardiranje torpilark, šest tipov velikih bombnikov, en tip bombnikov za bombardiranje transportov in prometnih središč in en tip vodnih letal.

Program radio Ljubljana

Torek, 9. jan.: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi in poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12.30 Poročila in objave — 13.05 Napovedi — 13.05 Opoldanski koncert Radlj. orkestra — 14.05 Poročila — 18.05 Veselo deško povelje (plošče) — 18.40 Poslanstvo mladine v našem času (dr. St. Gogala) — 19.05 Napovedi in poročila — 19.20 Nac. ura — 19.40 Objave — 19.50 Deset minut zabave — 20.05 Dvorak: Rusalka, fantazija po operi (plošče) — 20.20 F. S. Finžgar: Dekla Anka — zvočna igra (izvajajo člani radijske igral. družine) — 22.05 Napovedi in poročila — 22.15 V odhidi igra Radijski orkestra.

Sreda, 10. jan.: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi in poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12.30 Zakaj veseli bi ne peli (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13.05 Napovedi — 13.05 Za odhidi (plošče) — 14.05 Poročila — 18.05 Mladinska ura: a) Smuška tehnika (J. Siherl); b) Kaj pravita znanost in tehnika (prof. M. Adlesič) — 18.40 Razvoj slov. narodne zavesti (prof. E. Koschek) — 19.05 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura — 19.40 Objave — 19.50 Znamki politike narave (dr. M. Vraber) — 20.05 Violinski koncert ge. F. Brandl-Jevdjenijevič, pri klavirju prof. P. Sivio — 20.45 Operetni venčki (plošče) — 21.15 Pevski zbor »Grafika« — 22.05 Napovedi, poročila — 22.15 Kitara igra Stanko Prek.

Četrtek, 11. jan.: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi in poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12.30 Slovenska orkestralna glasba (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13.05 Napovedi — 13.05 Harmoniko igra Edv. Kovač — 14.05 Poročila — 18.05 Pester spo. red Radlj. orkestra — 18.40 Slovensčina za Slovence (dr. R. Kolarič) — 19.05 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura — 19.40 Objave — 19.50 Deset minut zabave — 20.05 Reprodukcijski koncert: simf. glasbe — 21.15 Samospevi ge. Z. Levnikove, pri klavirju pro. P. Sivio — 22.05 Napovedi, poročila — 22.15 Veseli zvoki Rad. orkestra.

Petek, 12. jan.: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi in poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 11.05 Slovenska ura: Kramljanje z mladino (M. Zor) — 12.30 Slovenska pesem in glasba (plošče) — 12.30 Opoldanski koncert Radlj. orkestra — 14.05 Poročila — 18.05 Zenska ura: Gospodinsko gospodarstvo (V. Persuh) — 18.20 Valček (plošče) — 18.40 Francosčina (dr. St. Lehen) — 19.05 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura — 19.40 Objave — 19.50 O programu »kako skupine SPD (K. Tarter) — 20.05 Klavirski koncert ge. Jadvige Stru- kel-Poženele — 20.45 Koncert Radlj. orkestra — 22.05 Napovedi, poročila — 22.15 Za tiste pete, ki se rade vrte (plošče).

Takole so zavarovani Renovi rokavi, da jih sovražnik ne bi izrabljal v svoje namene.

A. G. Barrič

DVE BEATRICI

Kmalu pa so to hipno veselje zatrla nove skrbi. Niso še dolgo pluli, ko jim je prišla naproti neka španska ladja. Poveljnik je sporočil admiralu, da so nedaleč odotod zasidrane tri velike portugalske ladje. Posrečilo se mu je izvedeti, da po naročilu portugalskega kralja čakajo na neko skupino ladij, ki odhaja odkrivati nove dežele. Ukazano jim je, da morajo ujeti poveljnika.

Kolumbu ni bilo težko uganiti, kdo je ta poveljnik, katerega čakajo. Pred sedmimi leti je zbežal s Portugalske, ker je uvidel, da ne more nihče doseči. Na ponovna vabila portugalskega kralja se ni hotel odzvati. Kralju je sedaj bilo žal, da se je toliko časa obotavljal in bal se je, da ni bi španska vladarja imela koristi od Kolumbovih odkritij. Cesar se je bal, se je zgodilo. Zato je poslal tri ladje, da mu prestrižejo pot.

Kolumb pa ni bil niti malo voljan ugoditi njegovim željam; toliko manj je bil pripravljen ukloniti se sili.

Ukazal je torej razpeti vsa jadra, da bi tako prehitel Portugalce. Močan veter, ki se je vzdignil naslednjega dne ob sončnem vzhodu, mu je pomagal uresničiti njegovo namero. Ladje so plule z izredno naglono in kmalu ni bilo videti nobenega otoka na obzorju. Tudi o portugalskih ladjah ni bilo ne duha ne sluha.

A kolikor večje je bilo Kolumbovo veselje, ko je videl krog in krog neskončno moreko gladino, toliko bolj je upadal pogum mornarjem. Ni jih mogel prepričati, da bodo dospeli do novih dežel. V njegovih srcih je vedno bolj naraščal strah; vedno bolj so bili prepričani, da jih čaka poguba, da se tam v dalji pošaeti že pripravljajo, da strmo- glavijo predrzne mornarje v moreko globino.

Dva dni pozneje je njihov strah še bolj naraščal, ko so zagledali na valovih kos razbite ladje. Ali ne čaka tudi nje ista usoda?

A koliko neprijetnih presenečenj jih je še čakalo. Koliko so morali še pretrpeti, preden so dospeli do cilja! Zanje je to potovanje bilo mnogo huje, kot za admirala, kajti on je po njem hrepenel toliko let in sedaj je bil prepričan, da bo prišel na obali, ki je sicer še neznan, a ki gotovo obstoja. Mornarji pa so potovali proti lastni volji in nobeno njegovo še tako prepričevalno dokazovanje ni moglo iz njih-

48 vih src odtrati strahu pred neznanim. Njihova domišljija je bila prenapolnjena z zgodbami o pošastih in strahovih; vsak najmanjši dogodek jih je pripravil skoraj ob pamet.

II. poglavje.

Včasih so admiralove besede vsaj za nekaj časa le pomirile zbe- gane mornarje. Tudi mirno morje in krašno vreme je h temu nekoliko pripomoglo. Sonce je tako prijetno gredo in kar omamljalo moštvo Kolumbovih ladij, ki so se skoraj v popolnem brezdelju sprehajali po krovi in se pogovarjali, dokler jih ob sončnem vzhodu ni zvon poklical k molitvi. Mornarji na ladji »Santa Maria« so poklekli okrog admirala in tiho ponavljali Angleško čestitke, katerega je admiral molil na glas. Tudi mornarji ostalih dveh ladij so sledili zgledu tovarišev na ladji »Santa Maria«. Nikoli še ni tako daleč od evropske celine odmevala molitev v čast nebeski kraljici.

Ko so se nekega večera po molitvi odpravljali k počitku, so v daljavi zagledali neko čudno svetlobo, ki se je raztezala v loku preko neba. Zaslišali so tudi močno grmenje. Videti je bilo, kakor da bi velika žareča krogla priletela iz morja in se na drugi strani z velikim treskom zopet potopila. Mornarji si tega naravnega pojava niso mogli pojasniti in zato se je njihov strah zopet zbudil. Vse noč ni nihče zatisnil očesa. Prepričani so bili, da so njihove ure štete.

A naslednjega dne je bilo morje zopet tako mirno in sonce se jim je še vedno smehljalo z jasnega neba. Močan veter pa je gnal ladje proti zahodu.

Nekaj dni pozneje jih je ob jutranjem svitu čakalo veselo prese- nečenje. Zagledali so v vodi zelene madeže, ki so postajali vedno večji in vedno bolj gosti. Ko so dospeli do njih, so z velikanskim veseljem ugotovili, da je to trava, sveža trava, ki je še pred kratkim rastla nekje. »Zemlja je blizu!« so kričali mornarji. »Glejte to travo. Zdi se, da je komaj četrta bila utrjena.«

Nekateri pa so dvomljivo zmajali z glavo in ugovarjali, češ, da je trava tako sveža, ker je v vodi.

»Naj bo v vodi štiri, pet dni,« so jim odgovarjali drugi. »Če bi bila dalj časa, bi gotovo segnila. Brez dvoma zemlja ni več daleč.« Eden izmed mornarjev je skočil v vodo in prinesel na krov šop trave, poleg tega pa še živega raka, katerega je takoj pokazal admiralu. Mornarji so bili še bolj prepričani, da zemlja ne more biti več daleč, kajti te živali, po njihovi trditvi živijo le blizu obrežja. Tudi

voda je bila tu manj slana; nov dokaz, da je v bližini obrežje, kjer se velike reke stekajo v morje.

Veselo mornarjev je postalo še večje, ko je velika jata ptic priletela z zahoda.

Alonso Pinzon se je približal Kolumbovi ladji in prosil admirala, da bi smel odhiteti naprej, da prvi zagleda zemljo; a Kolumb mu tega ni dovolil. Morali so oostati skupaj, da se ne izgubijo. Po njegovih računih zemlja se ni mogla biti tako blizu. Kako to, da ni hotel verjeti znakom, ki so se vedno bolj množili? Dya pelikana sta priletela od zahoda. Vsi so bili prepričani, da te ptice ne letijo več kot petindvajset milj od obale. In temni oblaki, ki so se videli v daljavi, ali niso tudi ti oznanjali, da se njihovo potovanje bliža koncu?

Prav je ravnal Kolumb, ko ni hotel dovoliti Pinzonu, da bi odhitel naprej. Njegovi računi bi sicer res mogli biti nepravilni, a vendar ne toliko, da bi bilo upanje mornarjev upravičeno. Razdalja med Evropo in novim svetom je mogla biti še večja, kot je on domneval; mogla je meriti več kot sedemsto milj, kakor je on izračunal. Zato pa je moral ohraniti ves svoj vpliv; ko bo prišlo razočaranje, se bo moral pokazati trdnega. Ni se smel predajati trenutnim vtisom, da bi mornarji ne videli v njen mevedneži in pustolovci.

»Ostanimo skupaj, Alonso,« je zaklical poveljniku »Pinte«. »Dovolj slave bo za vse. Znaki, katere vidimo, so gotovo zelo pomembni. Mogoče je kakšen otok v bližini. A sedaj nas takšne malenkosti ne smejo motiti. Ob naši vrnitvi se bomo lahko prepričali o tem. Sedaj pa moramo izkoristiti ugoden veter in nadaljevati pot proti zahodu. Tudi jaz bi, prav kakor vi, zelo rad dosegel zemljo; a zdi se mi, da se naše želje ne bodo še tako kmalu uresničile.«

Ni se motil. Dospeli so komaj do polovice poti. Vsi znaki, ki so napolnjevali njihova srca z veseljem upanjem, so bili varljivi.

Veter je medtem gnal ladje vedno naprej proti zahodu. Zelene fise na vodi so postajale vedno bolj široke, dokler se niso strmile in se je zdelo, kot da so ladje na zelenem travniku. Plasti alg (ni bila trava, kot so domnevali mornarji, ampak alge) so postajale vedno debelejšje in so ovirale ladje; mornarji so jih morali z dolgimi koli odstranjevati.

V začetku so se pri tem delu smejali in šalili; a kmalu so se naveličali in polagoma se je v njihova srca znova vtihotal strah. Ali ne bo ta trava vedno gostejša, dokler se ladje ne bodo mogle več ganiti? In, ali jih ne čakajo tu one grozne pošasti, o katerih so že toliko slišali?